

Sygn. akt I ACa 45/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Regina Kurek
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg (spr.) SSA Marek Boniecki
Protokolant:	st. sekr. sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **Banku (...) S.A. w W.**

przeciwko **S. M.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 25 września 2017 r. sygn. akt I C 432/17

1. **oddala apelację:**

2. **przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na rzecz adwokata J. M. kwotę 8 856 zł, w tym 1656 zł podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Sławomir Jamróg SSA Regina Kurek SSA Marek Boniecki

Sygn. akt I ACa 45/18

UZASADNIENIE

Bank (...) S.A. w W. domagała się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, zobowiązującego pozwaną S. M. do zapłaty kwot: 250.960,45 zł tytułem niespłaconej należności głównej, 3.616,38 zł tytułem odsetek umownych zapadłych naliczonych według podstawowej stopy procentowej, 2.004,89 zł tytułem odsetek umownych zapadłych naliczonych według podwyższonej stopy procentowej. Nadto strona powodowa domagała się zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł.

W uzasadnieniu żądania strona powodowa powołała się na oświadczenie z dnia 9 czerwca 2016 r. o wypowiedzeniu umowy kredytowej z dnia 24 marca 2009 r. Nr (...) ze względu na zaległości w obsłudze kredytu. Bank wyjaśnił, że w dniu 30 kwietnia 2015 r. nastąpiło połączenie Banku (...) S.A. (spółka przejmująca) z (...) Bank (...) S.A. (spółka przejmowana) w trybie art. 492 §1 pkt 1 k.s.h. przez przeniesienie całego majątku (wszystkich aktywów i pasywów) (...) Bank (...) S.A. na rzecz Banku (...) S.A. Strona powodowa od dnia przejęcia działa pod (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

Nakazem zapłaty wydanym w dniu 6 marca 2017 r. w postępowaniu nakazowym (k. 35) Sąd orzekł, zgodnie z żądaniem pozwu.

W zarzutach od nakazu zapłaty (mylnie nazwanych sprzeciwem) pozwana zaskarżyła to orzeczenie w całości, domagając się uchylecia przedmiotowego nakazu zapłaty i zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko pozwana podała, że załączony do pozwu wyciąg z księgi banku nie może zostać uznany za dowód, na podstawie którego możliwe jest ustalenie wysokości zadłużenia pozwanej wobec banku. Dokument ten ma bowiem wyłącznie charakter dokumentu prywatnego, które nie zostało pozytywnie zweryfikowane przez pozwaną. Dalej pozwana wniosła o rozłożenie świadczenia na raty na mocy art. 320 k.p.c. wskazując, że zakup przedmiotowego mieszkania przez pozwaną miał ścisły związek z tzw. projektem mieszkaniowym realizowanym przez Firmę (...). Działalność wymienionej firmy doprowadziła do oszukania bardzo dużej ilości osób w tym także pozwanej i jej męża W. M. oraz teściowej - E. M.. Od kilku lat jest prowadzone międzynarodowe śledztwo w Prokuraturze (...) wŁ. do sygn.(...).

Pozwana wskazała też, że pierwsze wypowiedzenie umowy kredytu hipotecznego nastąpiło już w dniu 5 grudnia 2011 r. na skutek nierzetelności banku, ponieważ w okresie od sierpnia 2011 r. do grudnia 2011 r. bank pobierał z wpływów przekazywanych na rachunek bankowy kwoty na spłatę kredytu gotówkowego niezgodnie z dyspozycją pozwanej, którą była spłata rat hipotecznych, co skutkowało wypowiedzeniem umowy kredytu hipotecznego nr (...) z 24 marca 2009 r. Rachunek, na którym był też kredyt odnawialny służył do obsługi dwóch kredytów: gotówkowego i hipotecznego. W tym okresie bank pobrał wpływające środki niezgodnie z dyspozycją i pozwana nic o tym nie wiedząc została poinformowana, że nie ma spłat na kredycie hipotecznym i został on wypowiedziany.

W grudniu 2011 r. pozwana dokonała przelewu całej zaległości w kwocie 6.100 zł na poczet kredytu hipotecznego, ale już bezpośrednio na konto techniczne obsługi tego właśnie kredytu. W związku z powyższymi okolicznościami, aby nie dopuścić do podobnej sytuacji przelewów na konto rachunku ogólnego już nie dokonywano. Wpływy na przedmiotowy rachunek, które umożliwiłyby spłatę kredytu odnawialnego okazały się już niemożliwe z uwagi na zajęcie komornicze przedmiotowego konta.

Pozwana zarzuciła również, że wysokość żądanej przez stronę powodową kwoty jest zawyżona z uwagi na to, że w 2011 r. przez 3 miesiące bank wbrew dyspozycji pozwanej raty z 3 miesięcy przelewane na kredyt hipoteczny zaksięgował na spłatę kredytu gotówkowego, a nadto bank nie zaspokoił się z tzw. ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, na co pobrał pieniądze.

Wyrokiem z dnia 25 września 2017r. sygn.. akt I C 432/17 Sąd Okręgowy w Nowym Sączu utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 6 marca 2018r. sygn. I Nc 23/17 i nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 9622zł tytułem opłaty sądowej od zarzutów.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia:

W dniu 24 marca 2009 r. pomiędzy pozwaną S. M., a Bankiem (...) S.A. w W. została zawarta „Umowa Nr (...) kredytu hipotecznego w złotych”, na podstawie której Bank (...) S.A. w W. udzielił pozwanej kredytu w kwocie 285.000 zł na okres do 24 marca 2039 r. celem finansowania zakupu nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny oznaczony nr (...) w budynku nr (...) przy ul. (...) w N..

Oprocentowanie kredytu wynosiło 5,70% w stosunku rocznym i było zmienne, przy czym o zmianie Bank (...) S.A. w W. miał informować pozwaną pisemnie. Pozwana zobowiązała się do spłaty kredytu wraz z odsetkami w ratach płatnych do 10-tego dnia każdego kolejnego miesiąca zgodnie z harmonogramem spłat stanowiącym integralną część umowy.

Z tytułu niespłaconego w terminie kredytu/raty kredytu bankowi przysługiwały odsetki za opóźnienie spłaty w wysokości 1,5 stopy oprocentowania kredytu obowiązującego w terminach zalegania z zapłatą, nie więcej niż czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP.

Nadto Bank zastrzegł sobie prawo wypowiedzenia umowy kredytu lub obniżenia kwoty przyznanego kredytu w przypadku stwierdzenia, że warunki udzielenia kredytu nie zostały dotrzymane lub w razie utraty przez pozwaną zdolności kredytowej, w szczególności: 1) naruszenia postanowień umowy lub regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego;

2) ujawnienia, że pozwana złożyła fałszywe dokumenty lub niezgodne z prawdą oświadczenia.

Jako zabezpieczenie należności z tytułu udzielonego kredytu ustanowiona została przez pozwaną na rzecz bank hipoteka umowna zwykła na kwotę 285.000 zł oraz hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 142.500,00 zł na nieruchomości objętej księgą wieczystą numer (...).

W okresie od lipca do grudnia 2011 r. pozwana dokonała następujących wpłat na rachunek bankowy służący do obsługi dwóch kredytów pozwanej (gotówkowego i hipotecznego):

- 18 lipca 2011 r. w kwocie 1.000,00 zł bez wskazania na poczet którego kredytu wpłata ma zostać zaksięgowana;
- 09 sierpnia 2011 r. w kwocie 3.400,00 zł bez wskazania na poczet którego kredytu wpłata ma zostać zaksięgowana;
- 02 września 2011 r. w kwocie 3.000,00 zł bez wskazania na poczet którego kredytu wpłata ma zostać zaksięgowana;
- 06 października 2011 r. w kwocie 2.000,00 zł bez wskazania na poczet którego kredytu wpłata ma zostać zaksięgowana.

W dniu 10 sierpnia 2011 r. pozwana dokonała wypłaty w kwocie 3.700,00 zł.

Spośród powyższych wpłat strona powodowa pobrała środki także na spłatę należności w kredycie gotówkowym pozwanej.

W dniu 30 kwietnia 2015 r. nastąpiło połączenie Banku (...) S. A. (spółka przejmująca) z (...) Bank (...) S.A. (spółka przejmowana) w trybie art. 492 §1 pkt 1 k.s.h. przez przeniesienie całego majątku (...) Bank (...) S.A. na rzecz Banku (...) S.A. Strona powodowa od dnia przejęcia działa pod (...) Bank (...) S.A. w W..

Decyzją z 16 lipca 2014 r. Dyrektor Izby Skarbowej w K. utrzymał w mocy decyzję Naczelnika Urzędu Skarbowego w N. z 27 marca 2014 r., w której E. M. (teściowej pozwanej) określono wysokość zryczałtowanego podatku dochodowego od przychodów ze sprzedaży nieruchomości, którą w dniu 25 marca 2009 r. zbyła na rzecz S. M..

W związku z powyższą decyzją wszczęte zostały postępowania egzekucyjne przeciwko E. M..

Postanowieniem z 31 lipca 2015 r. Prokuratura Okręgowa w N.w sprawie (...) umorzyła śledztwo przeciwko A. S. podejrzanemu o to, że wprowadził w błąd w okresie od czerwca 2007 r. do sierpnia 2007 r. w N. m.in. W. M. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej co do możliwości korzystnego zainwestowania środków finansowych w szwajcarskim funduszu inwestycyjnym i doprowadzenia go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. - wobec braku znamion czynu zabronionego.

W 2016 r. pozwana zaczęła mieć problemy ze spłatą zadłużenia. Strony prowadziły rozmowy dotyczące polubownej spłaty zadłużenia, jednakże nie przyniosły one pozytywnego rezultatu i w związku z tym pismem z dnia 9 czerwca 2016

r. bank wypowiedział pozwanej przedmiotową umowę kredytu wskazując, że niespłacony kapitał wynosił wówczas 250.960,45 zł, a odsetki łączne wynosiły 2.413,50 zł.

Pismo to zostało doręczone S. M. w dniu 14 czerwca 2016 r.

W dniu 26 czerwca 2016 r. pozwana została wezwana przez stronę powodową do zapłaty kwot: 250.960,45 zł - tytułem kapitału wymagalnego, 3.616,38 zł - tytułem odsetek umownych i 709,83 zł - tytułem odsetek karnych.

Po wypowiedzeniu umowy pozwana zwracała się do banku o zawieszenie spłaty kredytu lub jego zmniejszenie, jednakże nie zostało to zaakceptowane przez (...) S.A. w W..

W październiku 2016 r. przeciwko pozwanej wszczęte zostało przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w N. - P. T. postępowanie egzekucyjne z wniosku (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty we W., który dochodził od pozwanej zapłaty kwoty 58.110,32 zł.

W dniu 17 stycznia 2017 r. strona powodowa wystawiła wyciąg z ksiąg banku, w którym wskazała, że pozwana jest zobowiązana do zapłaty na jej rzecz z tytułu niespłaconego kredytu hipotecznego kwoty 256.581,72 zł w tym: 250.960,45 zł - kapitał wymagalny, 3.616,38 zł - odsetki umowne zapadłe naliczone wg podstawowej stopy procentowej, 2.004,89 zł - odsetki umowne zapadłe naliczone wg podwyższonej stopy procentowej.

Pozwana S. M. ma (...)lata i pracuje w S. w (...) za minimalnym wynagrodzeniem. Jej mąż pobiera rentę inwalidzką z Zakładu (...) w kwocie 468,83 zł miesięcznie.

Przy tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne. Sąd wskazał, że zawierając umowę kredytu bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, Dz.U. z 2016 r., poz. 1988 t.j. ze zm.). W związku z faktem, iż pozwana nie spłacała rat kredytu zgodnie z umową to ta umowa została jej wypowiedziana. Skutkiem tego cała niespłacona kwota należności głównej tj. 250.960,45 zł stała się wymagalna. W sprawie bezspornym był zarówno sam fakt przekazania pozwanej do dyspozycji kwoty 285.000, zł jak i fakt późniejszego skutecznego wypowiedzenia umowy przez bank wskutek zalegania S. M. z płatnościami rat kredytu. Wypowiadając umowę bank dochował wszystkich wymogów określonych umową. W ocenie Sądu Okręgowego wysokość dochodzonych przez bank kwot została w sposób należyty wykazana przedłożoną umową, pismem ją wypowiadającym, wezwaniem do zapłaty, wyciągiem z ksiąg banku oraz historią rachunku pozwanej. Wbrew twierdzeniom pozwanej wyciąg z ksiąg banku, który jest dokumentem prywatnym, stanowi pełnoprawny środek dowodowy, który może stanowić podstawę ustaleń Sądu i następnie może być brany pod uwagę przy wyrokowaniu. Wyciąg z ksiąg banku stanowił dowód na okoliczność wysokości zadłużenia i jednocześnie żądania zapłaty. To pozwana kwestionując wysokość zadłużenia wskazanego przez stronę powodową winna przedłożyć dokumenty tej samej wagi jako przeciwdowód, czego jednak nie zrobiła, ograniczając się jedynie do twierdzeń. Pozwana nie wykazała, że dokument przedłożony przez stronę powodową w postaci wyciągu z ksiąg banku zawiera dane i wyliczenia niezgodne z prawdą oraz że są one w jakimkolwiek stopniu sprzeczne z rzeczywistym zadłużeniem jakie pozostało do spłaty. Odnosząc się do tego zarzutu Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 marca 2011 r., w sprawie o sygn. akt P 7/09 (OTK-A rok 2011, nr 2, poz. 12), przepis art. 95 ust. 1 został uznany za niekonstytucyjny jedynie w zakresie, w jakim nadaje moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym i wyciągom z ksiąg rachunkowych banku w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych w postępowaniu cywilnym prowadzonym wobec konsumenta, co znalazło następnie wyraz w nowelizacji tego przepisu poprzez dodanie do art. 95 ust. 1a ustawą z dnia 19 kwietnia 2013 r. o zmianie ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r. poz. 613), która weszła w życie w dniu 20 lipca 2013 r. Dokument w postaci wyciągu z ksiąg bankowych w postępowaniu cywilnym nie ma więc mocy dokumentu

urzędowego. Nie pozbawia to jednak tego dokumentu mocy dowodowej i wiarygodności. Dowód ten, tym bardziej w powiązaniu z innymi przeprowadzonymi w sprawie dowodami, może stanowić podstawę ustaleń faktycznych Sądu.

Za niezasadny Sąd Okręgowy uznał zarzut, że bank nie uwzględnił dokonanych przez nią 3 wpłat, które zaliczył na poczet spłaty kredytu gotówkowego. Pozwana bowiem nie wykazała, aby dokonując tych wpłat wskazała, który dług chce zaspokoić. Bank mógł więc dokonane wpłaty zaliczyć na poczet innego wymagalnego długu w myśl § 2 art. 451 k.c.

Sąd uznał w konsekwencji, że roszczenie zostało wykazane zarówno co do zasady jak i co do wysokości.

Zarzuty dotyczące postępowań przygotowawczych, czy egzekucyjnych nie miały wpływu na tę ocenę.

Odnosząc się do złożonego przez pozwaną wniosku o rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty, Sąd Okręgowy wskazał, że art. 320 k.p.c. ma charakter wyjątkowy, gdyż może być zastosowana jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach. W zasadzie chodzi o okoliczności dotyczące pozwanego dłużnika, jego sytuację osobistą, majątkową, finansową, rodzinną, które powodują, że nierealne jest spełnienie przez niego od razu i w pełnej wysokości zasądzzonego świadczenia.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że rozłożenie na raty świadczenia jest racjonalne wówczas, gdy dłużnik wykaże, że dysponuje środkami umożliwiającymi wykonanie tak zmodyfikowanego obowiązku w sposób ekonomicznie odczuwalny przez wierzyciela. W ocenie Sądu Okręgowego, okoliczności rozpoznawanej sprawy nie uzasadniają tak znaczącego uprzywilejowania pozwanej kosztem powoda. Przede wszystkim S. M. w żaden sposób nie wykazała, aby mogła spełnić przedmiotowe świadczenie, gdyby zostało rozłożone na raty, a nawet nie zaproponowała wysokości rat, które chciałyby i mogła spłacać. Co więcej przywołana przez nią sytuacja finansowa jej rodziny wskazuje, że pozwana nie dysponuje środkami umożliwiającymi wykonanie ciężącego na niej zobowiązania nawet, gdyby zostało zmodyfikowane na mocy art. 320 k.p.c.

Nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 6 marca 2017 r. sygn. akt (...) należało więc w całości utrzymać, o czym Sąd orzekł, na podstawie art. 496 k.p.c.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach sądowych Sąd powołał art. 113 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 19 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 r.. 623 ze zm.) .

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana zaskarżając orzeczenie w całości , zarzucając naruszenie zarówno prawa materialnego jak i przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy w tym :

1. naruszenie art. 231 k.p.c. polegające na nieuwzględnieniu, że:

- pozwana dokonała trzech wpłat z okresu od lipca 2011 do grudnia 2011 pomimo ,że w uzasadnieniu Sąd wskazał ,że wpłaty te wierzyciel powinien zaliczyć na poczet najdawniej wymagalnego a w tym konkretnym przypadku nastąpiło zaliczenie wpłat zupełnie odwrotnie, czyli wbrew temu co wskazano. Umowa kredytu hipotecznego wymagała wpłaty rat do 10 każdego miesiąca. Umowa kredytu gotówkowego wymagała wpłaty rat do 17 każdego miesiąca. Ponieważ oba kredyty obsługiwane były z tego samego konta to pierwsze zaległości musiały powstać na kredycie Hipotecznym, który jest przedmiotem tegoż postępowania. Ponadto fakt ten potwierdza historia wezwań do zapłaty z obu kredytów, gdzie znacznie wcześniej pojawia się wezwanie do zapłaty zaległości dotyczące kredytu Hipotecznego. Uznanie zatem, że wpłaty z 2011r. bez wskazanego kredytu Bank mógł księgować zgodnie z zaległościami jest prawdziwe , ale Bank zaksięgował te wpłaty niezgodnie z art.451§3 k.c.

- strona powodowa nie udowodniła swej wiarygodności albowiem art. 95 ust. 1a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe Dz. U. 1997 nr 140 noz. 939 z późn. zm. w zw. z art. 245 k. k.p.c. stanowi. iż moc prawna dokumentów urzędowych, o której mowa w ust. 1, (tj księgi rachunkowe banków sporządzone na ich podstawie wyciągi oraz inne oświadczenia podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń) nie obowiązują w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie w postępowaniu cywilnym. Sąd zaś stwierdził, że wyciąg z ksiąg Banku stanowi pełnoprawny środek dowodowy i może stanowić podstawę ustaleń dla Sądu co stanowi naruszenie prawa

materialnego i narusza Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 marca 2011. Przedstawione zaś dowody przeczą tej tezie.

2. naruszenie art. 233§1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów wyrażającej się w odmowie wiarygodności i mocy dowodowej twierdzeń przedstawionych przez pozwaną co do wysokości roszczenia, chociaż twierdzenia pozwanej są logiczne, wzajemnie się uzupełniają i nie stoją w sprzeczności z istotną częścią materiału dowodowego zebranego w sprawie przedstawionego przez powoda, a jedynie wzięcie pod uwagę tylko i wyłącznie twierdzeń powoda jako (wyciągu ksiąg Banku) jako dokumenty nieurzędowego doprowadziło w konsekwencji do błędnego ustalenia wysokości roszczenia.

S. M. zakwestionowała także zasadność odmowy rozłożenia zaległości na raty co jej zdaniem narusza art. 320 k.p.c. Zdaniem pozwanej logika i zasady współżycia wskazują że właśnie w tym przypadku gdzie cała rodzina tj.: E., S., W. i M. M. wskutek ciągu biednych decyzji padli ofiara Firmy (...) (sprawa o oszustwo w trakcie), jednego z jej promotorów a wcześniej pseudoinwestora A. S.. Pomimo umorzenia śledztwa o oszustwo zobowiązanie cywilne istnieje. Nie zastosowanie przedmiotowego przepisu jest niehumanitarne. Wskazanie przez Sąd, że dłużnik wykonanie tego obowiązku nie może wykonać w sposób odczuwalny dla wierzyciela jest błędne, gdyż rata do Banku wynosiła 1277zł. Biorąc pod uwagę 7 lat wcześniejszych spłat rozłożenie roszczenia na raty np. w wysokości 500zł wydaje się być jak najbardziej zasadne, gdy drugiej strony właśnie biorąc pod uwagę całość sytuacji rodzinnej niezastosowanie art.320 k.p.c. prawdopodobnie doprowadzi do bezdomności kilku osób w tym 72 letniej E. M.. W świetle ustawy o wsparciu kredytobiorców hipotecznych która weszła w życie dnia 19 lutego 2016r postawa Banku (...) przedstawiona powyżej jest czynnikiem dodatkowym wskazującym na podstawy do zastosowania powołanego przepisu.

Apelująca zarzuciła także, że Sąd lakonicznie uznał, że strony prowadziły rozmowy, które nie przyniosły rezultatu podczas gdy to Bank (...) całkowicie nie podjął rozmów, wręcz blokował nawet uzyskanie jakichkolwiek informacji pełnomocnikowi poprzez nieprawdziwe twierdzenia o braku pełnomocnictwa, które w rzeczywistości zostało udzielone. Świadczy to o złej woli banku.

Uzupełniając stanowisko powołała się na fakt, że dług powinien zostać pokryty z ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Bank mógł skorzystać z polisy. Zakwestionowała też ściąganie kosztów sądowych. Wniosła o zwrócenie się do banku o zobowiązanie do przedłożenia pełnej dokumentacji kredytowej.

Pełnomocnik pozwanej wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa z urzędu, które nie zostały pokryte.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji o zasądzenie kosztów wskazując, że wpłaty, które pozwana dokonała bez podania, który z kredytów zaspokaja zostały zaliczone na poczet najdawniej wymagalnych rat kredytu. Ponadto strona pozwana zwróciła uwagę, że część z wpłat została dokonana na rachunek pozwanej, z którego miały być pobierane środki na poczet spłaty kredytu w sytuacji gdy następnie doszło do wypłaty przez pozwaną środków z tego rachunku. Niezależnie od tego podniosła, że sama pozwana narusza zasady współżycia społecznego podejmując czynności zmierzające do uniemożliwienia zaspokojenia. Podał, że pozwana obciążała nieruchomości stanowiącą przedmiot zabezpieczenia hipotecznego dożywotnią służebnością osobistą mieszkania co pogarsza sytuację wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, nie uprawdopodobniając jednak faktu poniesienia tych kosztów.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu okręgowego i zważył co następuje:

Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej oceny dowodów. Wbrew zarzutom skarżącej nie oparł swojego rozstrzygnięcia tylko na wyciągu z ksiąg bankowych lecz przede wszystkim na umowie kredytowej. Umowa ta potwierdza zaciągnięcie kredytu, co zresztą zostało wprost przyznane w apelacji. Sama pozwana przyznała też że pobrany kredyt został przeznaczony na zakup nieruchomości, z której pozwana korzysta. Tym samym zobowiązanie kredytowe niewątpliwie powstało. Strona powodowa może na podstawie powołanego przez Sąd pierwszej instancji

art. 69 prawa bankowego a przede wszystkim na podstawie § 7 w zw. z §12 umowy kredytowej z dnia 24 marca 2009r. domagać się spłaty całego kredytu postawionego na skutek wypowiedzenia w stan wymagalności wraz z odsetkami naliczonymi zgodnie z umową.

Ustalenie na podstawie ksiąg bankowych stanowiących dokument prywatny częściowej spłaty zadłużenia nastąpiło prawidłowo albowiem taki dokument stanowi dowód podlegający ocenie według zasady swobodnej oceny dowodów. W aspekcie bezsporności pobrania kwoty kredytu oraz w aspekcie domniemania istnienia wiarygodności wypływającego z wpisu hipoteki zwykłej to na dłużnika ciążył ciężar dowodu wykazania, że dług jest inny niż wynika z dokumentów bankowych. Do hipotek ustanowionych do dnia 20 lutego 2011r mają zastosowanie przepisy obowiązujące przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 26 czerwca 2009 roku o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. Nr 131, poz. 1075). Zgodnie z art. 10 ust. 2 tej ustawy do hipotek zwykłych powstałych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowej u.k.w.h. z wyjątkiem art. 76 ust. 1 i 4, które stosuje się w brzmieniu nadanym nowelizacją. W konsekwencji domniemania wynikającego z art. 71 u.k.w.h. to na dłużniku ciąży ciężar obowiązków wykazania że dług jest inny niż wynika z wpisu hipoteki lub z dokumentów bankowych wskazujących na niższą wysokość. Jeżeli więc pozwany odmawia mocy dowodowej innym dokumentom złożonym w sprawie to przy domniemaniu istnienia wiarygodności w wysokości wyższej niż dochodzona w pozwie, ciężar dowodu z art. 6 k.c. i 232 k.p.c. co do wysokości długu przerzucony jest na dłużnika. Jeżeli więc pozwana kwestionuje pozostałą do spłaty kwotę, ustaloną przez Sąd Okręgowy, to jej rzeczą było wykazanie, że spłaty były wyższe, bo to pozwana wywodzi z okoliczności dalszych wpłat skutki prawne (art. 6 k.c. i 232 k.p.c.). Dotyczy to także nieprawidłowego sposobu zaliczania wpłat, szczególnie w aspekcie treści umów kredytowych pozwalających na pobranie kwot z rachunku pozwanej (§4 ust. 7 : k-17i odpowiednio k.120) oraz faktu, że apelująca sama przyznaje, że wpłaty z 2001r. dokonane (w domyśle na rachunek własny, który następnie był obciążany) nastąpiły bez wskazania kredytu (k.112). W takiej sytuacji dłużnik nie zrealizował uprawnienia z art. 451§1 k.c. a wierzyciel pobierając środki na poczet danego kredytu przy obciążeniu wskazywał tym samym dług, który chce zaspokoić a umożliwiając dostęp czy też doręczając wydruk operacji jednocześnie dokonywał czynności stanowiącej pokwitowanie, co stanowi realizację uprawnień z art. 451§2 k.c. Dłużnik więc nie może już żądać zaliczenia na poczet innego długu i art. 451§3 k.c. nie ma w takiej sytuacji już zastosowania co zresztą wynika z prawidłowego wyводу Sadu okręgowego.

Nawet jednak przy odmiennej interpretacji pozwana była, na podstawie art. 493§1 k.c., zobowiązana do podniesienia w zarzutach twierdzeń i przedłożenia wówczas dowodów wskazujących, że dług wynikający z zaległych poszczególnych rat z tytułu umowy pożyczki kredytu hipotecznego był wymagalny wcześniej niż z drugiego kredytu gotówkowego. Nie było więc wystarczające powołanie się przez pozwaną tylko na porównanie dni miesiąca, w którym miała nastąpić spłata rat kredytu hipotecznego i gotówkowego lecz konieczne było wykazanie przed Sądem Okręgowym, że środki, które pozostawały na jej rachunku w datach poszczególnych rat mogły być pobrane w innej kolejności na poczet spłaty poszczególnych kredytów.

Kierowanie wezwań do spłaty zaległości kredytowych pośrednio wskazuje, która z wiarygodności była wcześniej wymagalna i mogło stanowić odpowiedni dowód w tym przedmiocie (przy założeniu innej oceny zasad zaliczania niż przyjął Sąd Apelacyjny), jednak przedłożenie dowodów z umów kredytowych i wezwań do zapłaty nie zostało powiązane z uprawdopodobnieniem, że pozwana nie zgłosiła dowodów w zarzutach bez swojej winy (art. 493§1 k.p.c.). Ponadto dotyczy to znikomej części zadłużenia, co nie mogło mieć wpływu na zasadność wypowiedzenia umowy. Jest to o tyle istotne, że ustalony przez Sąd Okręgowy dług pozostały do spłaty dotyczył wiarygodności, która została postawiona w stan wymagalności w całości.

Strona powodowa nie może ponosić ryzyka wynikającego z uszczerbku w majątku pozwanej wynikającego ze skutków działania spółki (...) jak też nie odpowiada za działania innych kontrahentów pozwanej (a przynajmniej tego nie wykazano). Ponadto problemy z kontrahentami rodzina pozwanej miała już w 2005r. (k49) a więc jeszcze przed zawarciem umowy kredytowej.

Także pozwana winna była wykazać treść ewentualnej umowy ubezpieczenia i zakres obowiązków stron w tym zakresie oraz powinna była na etapie zarzutów zgłosić wnioski w tym przedmiocie. Żądanie więc ściągnięcia dokumentacji

ubezpieczeniowej na etapie apelacji jest spóźnione. Niezależnie od tego sama powódka nie twierdzi by doszło do zaspokojenia długu z sumy ubezpieczenia lecz tylko, że taki obowiązek istniał. Tylko zaś w przypadku pokrycia długu z sumy ubezpieczenia doszłoby do umorzenia roszczenia objętego przedmiotem niniejszego sporu. Sąd Apelacyjny zwraca zaś uwagę, że ewentualny fakt nienależytego wykonania zobowiązania przez ubezpieczyciela tj. (...) S.A. czy też brak współdziałania strony powodowej jako wierzyciela (i jednocześnie uposażonego) przy realizowaniu uprawnień z umowy ubezpieczenia, nie był przedmiotem odpowiednich dowodów a co więcej powódka jako ubezpieczający (czy też ubezpieczony) nie podnosiła i nie przedstawiała do potrącenia żadnych wymagalnych roszczeń wynikających z nieprawidłowego sposobu działania strony powodowej. Nie wykazano więc kto jest uposażony i czy doszło np. do cesji wierzytelności z tytułu ubezpieczenia na rzecz strony powodowej a to pozwana powinna zawiadomić ubezpieczyciela, że istnieje podstawa do wypłaty przez ubezpieczyciela świadczenia z umowy ubezpieczenia. Samo więc powołanie się przez pozwaną na zawarcie umowy ubezpieczenia nie jest wystarczające dla oddalenia powództwa a ogólne powołanie dokumentacji ubezpieczeniowej bez jej konkretyzacji w istocie prowadziłyby do dochodzenia w celu poszukiwania dowodów.

Ani matematyczny sposób wyliczenia wysokości odsetek ani data wymagalności nie była kwestionowana w środku odwoławczym, stąd brak było podstaw do przyjęcia zasadności tego środka odwoławczego.

Także prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że nie zachodzi podstawa do rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty. Rozłożenie na raty jest racjonalne, gdy dłużnik wykaże, że dysponować będzie środkami umożliwiającymi wykonanie tak zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny ekonomicznie przez wierzyciela. Rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty może nastąpić tylko w takiej sytuacji, w której kondycja finansowa dłużnika i jego postawa pozwalają przypuszczać, że umożliwi i ułatwi dłużnikowi zapłatę w rozsądnym terminie. To w tej sprawie nie została nawet uprawdopodobniona. Nie naruszono więc przepisu art. 320 k.p.c. Proponowany przez pozwaną w sprzeczności od nakazu zapłaty sposób rozłożenia wierzytelności na raty prowadziłyby do tego, że strona powodowa, przy uwzględnieniu wysokości przysługującej jej należności, uzyskalaby zaspokojenie po ponad 10-ciu latach. Tak długi okres spłaty jest zaś nie do zaakceptowania, w sytuacji, gdy powstanie zadłużenia było wynikiem niewywiązania się pozwanej z warunków umowy zawartej przez nią dobrowolnie. Rozłożenie na raty stawiałoby powódkę w dużo lepszej sytuacji niż wynikało to z umowy kredytowej i nie gwarantowało spłaty stronie powodowej. Oceniając czy w sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek o jakim mowa w art. 320 k.p.c. Sąd nie może też pominąć interesu wierzyciela a ten byłby zagrożony rozłożeniem świadczenia na raty zaproponowanym przez pozwaną.

Wbrew zaś twierdzeniom apelacji wyrok nie może prowadzić do bezdomności E. M. skoro wydanie wyroku zasądzającego kwotę samo sobie nie prowadzi do eksmisji osoby, która dodatkowo ma status lokatora.

Niezasadnie też pozwana kwestionuje rozstrzygnięcie o kosztach sądowych.

Jeżeli nie doszło do wezwania do uiszczenia opłaty sądowej na etapie wniesienia zarzutów to Sąd Okręgowy winien orzec o tych kosztach w wyroku według zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. To powódka powinna więc ponieść te koszty na podstawie art. 113§1 u.k.s.c. Zwolnienie od kosztów sądowych udzielone w dniu 2 stycznia 2018r. nie ma mocy wstecznej, stąd brak jest podstaw do uznania naruszenia norm procesowych przez Sąd Okręgowy, który nakazał ściągnięcie brakującej opłaty sądowej od nakazu zapłaty. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie by powódka złożyła wniosek w trybie art. 119 u.k.s.c. o umorzenie lub rozłożenie na raty zasądzonej należności sądowej.

Wobec powyższego apelację jako niezasadną oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach zastępstwa prawnego z urzędu orzeczono przy zastosowaniu §2 , §4, §8 pkt 7 i §16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2016r. poz.1714 ze zm.).

SSA Sławomir Jamróg SSA Regina Kurek SSA Marek Boniecki